

چکیده

ادبیات تعلیمی شاخه‌ای از ادبیات است که در آن به مقوله‌های مختلف آموزش و بیان نکات اخلاقی در قالب متون ادبی و شعر پرداخته شده است. مطالعه و بررسی شاخه‌ها و مضامین مختلف ادبیات تعلیمی ما را به شناخت دیدگاه گذشتگان در مورد زندگی و نوع دیدگاه آن‌ها نسبت به مسائل اخلاقی گرفته بود. از این‌رو در این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی به بررسی مضامین و مسائل مرتبط با ادبیات تعلیمی در شعر ادیب صابر پرداخته و به دیدگاه فکری و اندیشه‌ی این شاعر نسبت به مسائل اخلاقی و تعلیمی می‌باشد. نتایج حاصل نشان داد که ادیب صابر در دیوان خود به مضامین مختلفی از ادب تعلیمی پرداخته است؛ اما در مقابل مضامین دیگر مطرح شده در دیوان این شاعر، ادبیات تعلیمی از اهمیت کم‌تری برخوردار است اما همان مضامین مطرح شده خود به سه بخش تهذیب اخلاق، سیاست مدن و تدبیر منزل تقسیم شده‌اند. در این میان، تهذیب اخلاق که به دو دسته‌ی فضایل و رذایل اخلاقی تقسیم شده و بیشترین اشعار را به خود اختصاص داده است. در میان مضامین تهذیب اخلاق، تأکید بیشتر شاعر بر مرگ اندیشی و توجه به زندگی اخروی و همچنین تقوای الهی بوده است. او در بخش سیاست مدن نیز به عدالت‌محوری و ظالم نبودن توجه بیشتری داشته است. اما در میان سه بخش مطرح شده، تدبیر منزل از بسامد کمتری در ادبیات تعلیمی اشعار این شاعر برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: شعر، ادبیات تعلیمی، حکمت، اخلاق و ادیب صابر.